

Meldingsvoorschrift in vergunningen voor grondwateronttrekkingen

Provincie Utrecht

Amsterdam, december 2007

Inhoudsopgave

Voorwoord	5
Samenvatting	7
1. Inleiding	11
1.1 Aanleiding.....	11
1.2 Leeswijzer.....	12
2. Opzet van het onderzoek	13
2.1 Vraagstelling en onderzoeksvragen.....	13
2.2 Afbakening.....	13
2.3 Gevolgde werkwijze.....	14
2.4 Beoordelingskader.....	14
3. Grondwateronttrekkingen en meldingsvoorschrift	17
3.1 Grondwateronttrekkingen.....	17
3.2 Meldingsvoorschrift in vergunningen voor grondwateronttrekkingen	21
3.3 Provinciaal beleid grondwatervergunningen	22
3.4 Gevalstudie: Stopzetting winning de Hooge Boom in Kamerik	23
3.5 Conclusie en aanbeveling.....	26
Reactie Gedeputeerde Staten	27
Nawoord Rekenkamer	29
Bijlage Verantwoording	31

Voorwoord

In de provincies Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland vinden grote grondwateronttrekkingen plaats. Als die plotseling worden stopgezet, kan dit leiden tot verhoging van de grondwaterstand en daarmee tot overlast voor de omgeving. De Randstedelijke Rekenkamer heeft onderzocht of de vier provincies een meldingsvoorschrift in de vergunningen voor grondwateronttrekkingen hebben opgenomen, zodat bij stopzetting of vermindering van grondwateronttrekkingen het risico op overlast via maatregelen kan worden beperkt.

Hiervoor heeft de Rekenkamer de vergunningen voor grote, permanente grondwateronttrekkingen beoordeeld op de aanwezigheid van een meldingsvoorschrift voor stopzetting van de onttrekkingen. Tevens is gekeken naar het beleid van de provincie omtrent het eventueel opnemen van een meldingsvoorschrift in deze vergunningen. Het rapport geeft hierbij inzicht in het aantal lopende vergunningen voor grondwateronttrekkingen, de omvang en het doel van de onttrekkingen, alsmede een voorbeeld van de eventuele gevolgen als de onttrekking wordt stopgezet. In de provincie Utrecht heeft de Rekenkamer gekozen voor de onttrekking De Hooge Boom te Kamerik.

In de samenvatting is een overzicht van de bevindingen, de conclusie en aanbeveling voor de provincie Utrecht opgenomen. In dit overzicht zijn eveneens de bevindingen voor de andere drie provincies opgenomen. De rapporten van deze provincies zijn te vinden op de website van de Rekenkamer (www.randstedelijke-rekenkamer.nl).

De Rekenkamer wil graag alle geïnterviewden en ambtenaren die ons hebben ondersteund bij het dossieronderzoek bedanken voor alle hulp en de prettige samenwerking.

Dit onderzoek is uitgevoerd door drs. Dharma Tjiam (projectleider), drs. Annelies Eggebeen, drs. Linda Voetee, drs. Steven van Oostveen en drs. Arjan Wiggers (directielid).

Prof. dr. Bart Noordam
Bestuurder Randstedelijke Rekenkamer

Bevindingen voor de vier Randstadprovincies

Onderzoeksvraag 1:

Wat is het aantal lopende vergunningen voor grondwateronttrekkingen van meer dan 0,5 miljoen m³ in de provincie? Hoe groot zijn deze grondwateronttrekkingen en waarvoor worden zij gebruikt?

	Flevoland	Noord-Holland	Utrecht	Zuid-Holland
Aantal vergunningen	6	16	31	39; in twee gevallen is de onttrekking feitelijk beëindigd.
Drinkwater	6	10	25	29
Industrie	0	6	6	10
Totale omvang onttrekkingen (in vergunning)	38 miljoen m ³	167,2 miljoen m ³	105,2 miljoen m ³	208,5 miljoen m ³
Infiltratie	N.v.t.	Een groot deel wordt geïnfilteerd.	Toegestaan bij een beperkt aantal vergunningen.	Een deel wordt geïnfilteerd.

Onderzoeksvraag 2:

Is in de vergunningen een meldingsvoorschrift voor vermindering of stopzetting van de onttrekking opgenomen?

	Flevoland	Noord-Holland	Utrecht	Zuid-Holland
Aantal onderzochte vergunningen	6	10	31	37
Meldingsvoorschrift voor stopzetting	0	0	0	3
Meldingsvoorschrift voor vermindering	0	0	0	0
Opmerkingen		De Rekenkamer heeft 10 van de 16 vergunningen onderzocht. Van 6 vergunningen, waarvan 2 industrieel, is het dossier geheel of gedeeltelijk vernietigd.	Eén recente ontwerpvergunning bevat een meldingsvoorschrift bij stopzetting.	De planning is om in de eerste helft van 2008 gereed te zijn met het opnemen van een meldingsvoorschrift in alle vergunningen.

Onderzoeksvraag 3:

Welk beleid heeft de provincie met betrekking tot het opnemen van het meldingsvoorschrift in de vergunningen voor grondwateronttrekkingen?

	Flevoland	Noord-Holland	Utrecht	Zuid-Holland
Huidig beleid	Geen beleid. Wel is de werkinstructie inmiddels aangevuld met de overweging een meldingsvoorschrift op te nemen in te verlenen vergunningen.	Geen beleid.	In het concept Grondwaterplan 2008-2013 staat het voornemen in de vergunningen een meldingsvoorschrift op te nemen. Het Grondwaterplan moet nog worden vastgesteld door PS.	In het Grondwaterplan 2007-2013 staat het voornemen in de vergunningen een meldingsvoorschrift op te nemen.

Onderzoeksvraag 4:

Wat kan de impact van de vermindering of stopzetting van grote grondwateronttrekkingen zijn?

	Flevoland	Noord-Holland	Utrecht	Zuid-Holland
Risico's op overlast	Gering	Aanwezig, maar op dit moment klein.	Aanwezig, maar op dit moment klein.	Aanwezig, maar op dit moment klein.
Redenen	<ul style="list-style-type: none"> - Onttrekkingen liggen in landelijk gebied. - Slecht doorlatende kleilaag in grootste deel provincie. - (Nog) geen industriële onttrekkingen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Deel van de onttrekkingen ligt nabij stedelijk gebied. - De meeste vergunningen voor drinkwaterbedrijven. - Eén zeer grote industriële ontzekking; daar is geen risico op overlast. 	<ul style="list-style-type: none"> - Deel van de onttrekkingen ligt nabij stedelijk gebied. - De meeste vergunningen voor drinkwaterbedrijven. - (Nog) geen zeer grote industriële onttrekkingen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Bij 35 van de 39 vergunningen goede mogelijkheden voor afwatering of geringe netto ontzekking. - Drie van de vier industriële onttrekkingen binnen bebouwde kom zijn niet zeer groot. - Uitzondering is de ontzekking door DSM Delft.
Casus	Bremerberg (Biddinghuizen)	Kennemerduinen (Zuid-Kennemerland); ontzekking is in 2002 gestopt.	De Hooge Boom (Kamerik, bij Woerden)	Uniqema B.V. (Gouda)
Effecten en risico's bij eventuele stopzetting (schatting)	Kleine verhoging grondwaterstand en alleen in de directe omgeving. De kans op overlast is gering.	Zonder compenserende maatregelen kans op wateroverlast in een gebied van 329 ha. Daarom zijn compenserende maatregelen genomen, waarvan de kosten tenminste € 6,7 miljoen bedragen.	Kans op wateroverlast in aanzienlijk deel van Woerden. Vermindering van opbrengst van de landbouw in de directe omgeving.	Kans op wateroverlast in een gebied van 7 ha. De totale omvang van de schade is beperkt.

Conclusie en aanbeveling provincie Utrecht

De bovenstaande bevindingen voor de provincie Utrecht leiden tot de volgende conclusie en aanbeveling:

Conclusie:

In de vergunningen is nog geen meldingsvoorschrift bij vermindering of stopzetting van de grondwateronttrekking opgenomen. In het concept Grondwaterplan 2008-2013 van de provincie Utrecht staat wel het voornemen de huidige en nieuwe vergunningen voor grondwateronttrekkingen (>0,5 miljoen m³) van een meldingsvoorschrift te voorzien, zodat betrokken partijen – waaronder de provincie – de tijd krijgen om compenserende maatregelen te treffen. GS zijn voornemens dit in fasen te realiseren in de planperiode 2008-2013. De Rekenkamer constateert dat dit verder niet is geconcretiseerd in het Grondwaterplan. Er bestaan risico's op overlast bij stopzetting van onttrekkingen, maar die zijn op dit moment klein. Door verdere verstedelijking of door nieuwe vergunningen voor onttrekkingen kunnen risico's op wateroverlast veranderen.

Aanbeveling:

Stel het beleid om alle vergunningen te voorzien van een meldingsvoorschrift vast en vraag GS hoe de planning is gefaseerd.

NB: De conclusie en aanbeveling zijn naar aanleiding van het bestuurlijk wederhoor gepreciseerd. Voor een nadere toelichting zie paragraaf 3.5 (Conclusie en aanbeveling), de reactie van Gedeputeerde Staten en het nawoord van de Rekenkamer, die achterin het rapport zijn terug te vinden.

HOOFDSTUK 1

Inleiding

1.1 Aanleiding

De Programmaraad heeft de Randstedelijke Rekenkamer gevraagd een onderzoek uit te voeren naar het onderwerp Water. De provincie heeft een groot aantal taken en bevoegdheden op dit terrein. De Rekenkamer heeft gekozen om binnen dit onderzoeksterrein als eerste een onderzoek te doen naar meldingsvoorschriften in vergunningen voor grondwateronttrekkingen. In deze nota staan de bevindingen en de conclusie van dit onderzoek. Naast het onderzoek naar de grondwateronttrekkingen is gestart met een (voor)onderzoek naar het thema Water en Ruimte.

De provincies zijn op grond van de Grondwaterwet (Gww) het bevoegde orgaan voor de vergunningverlening voor grondwateronttrekkingen. In deze wet is opgenomen dat het verboden is grondwater te onttrekken, tenzij Gedeputeerde Staten (GS) van de provincie daarvoor een vergunning verlenen. Voor drinkwatervoorziening, koude-warmte opslag en grote industriële onttrekkingen (meer dan 0,5 miljoen m³ per jaar) blijft deze bevoegdheid - voor zover nu bekend - na het opgaan van de Gww in de nieuwe Waterwet bestaan.

Bij onttrekkingen wordt grondwater, met behulp van bijvoorbeeld pompen, uit de bodem gehaald. In de bodem zijn normaliter verschillende watervoerende lagen aanwezig, die in de meeste gevallen worden gescheiden door slecht doorlatende tussenlagen, zoals klei. Het onttrokken grondwater kan afkomstig zijn uit de bovenste watervoerende laag (ondiepe winningen) of uit diepere watervoerende lagen (diepe winningen). Voor onttrekkingen van grote omvang geldt dat zij een merkbare invloed hebben op de grondwaterhuishouding in het betreffende gebied. Deze onttrekkingen worden vaak uitgevoerd door waterleidingbedrijven ten behoeve van de drinkwatervoorziening. Ook industriële bedrijven kunnen op grote schaal grondwater onttrekken. Het water wordt dan als productiemiddel gebruikt, bijvoorbeeld als koelwater. Vermindering of stopzetting van een grote onttrekking kan leiden tot een aanzienlijke stijging van de grondwaterstand en daarmee tot overlast.

Een bekend voorbeeld van vermindering van grondwateronttrekking is DSM Gist in Delft. In april 2004 heeft DSM aangekondigd de onttrekking substantieel te willen verminderen. Vermindering of stopzetting van de grondwateronttrekking zal zonder maatregelen leiden tot grote grondwateroverlast, die tot in Den Haag/Wateringen en Rotterdam merkbaar zal zijn. Dat heeft onder meer te maken met de omvang van de onttrekking, de sterke verstedelijking van het gebied en de bodemkenmerken ter plekke. De betrokken partijen hadden de rechter gevraagd om een principiële uitspraak over de te hanteren meldingstermijn voor vermindering of stopzetting van de onttrekking te doen. Op 20 juni 2007 heeft de civiele rechtbank Den Haag geoordeeld dat een meldingstermijn alleen op grond van de Gww kan worden gesteld. Deze uitspraak is gunstig voor DSM, omdat in de vergunning geen meldingstermijn was opgenomen en DSM dus gerechtigd is het onttrekken van grondwater te verminderen. De overheden gaan hiertegen in beroep.

Het DSM voorbeeld laat zien dat het voor provincies zaak is om tijdig op de hoogte te zijn van het voornemen van de vergunninghouder tot stopzetting of vermindering van de grondwateronttrekking. De betrokken overheden¹, bewoners en bedrijven kunnen dan tijdig maatregelen nemen (bijvoorbeeld via extra bemaling) om de verwachte overlast te voorkomen. In verband hiermee hebben provincies sinds 1995 de bevoegdheid om in de vergunningvoorschriften een verplichting op te nemen, dat het voornemen tot vermindering of stopzetting van de grondwateronttrekking vooraf wordt gemeld. De Rekenkamer heeft onderzocht in hoeverre de provincie Utrecht gebruik maakt van een dergelijk meldingsvoorschrift, zodat de betrokken partijen de mogelijkheid hebben tijdig te anticiperen op de stopzetting van grondwateronttrekkingen.

1.2 Leeswijzer

Dit rapport is als volgt opgebouwd: in hoofdstuk 2 komen de probleemstelling, de onderzoeksvragen, de afbakening van het onderzoek en het beoordelingskader aan de orde. Hoofdstuk 3 laat de mogelijke oorzaken van grondwateroverlast en de bevindingen over het meldingsvoorschrift in de vergunningen voor grondwateronttrekking zien. In de gevalstudie is nagegaan wat de mogelijke gevolgen kunnen zijn als de grondwateronttrekking De Hooge Boom in Kamerik zou worden stopgezet. Afgesloten wordt met de conclusie van het onderzoek en de aanbeveling van de Rekenkamer, de reactie van Gedeputeerde Staten en het nawoord van de Rekenkamer.

¹ Provincies, gemeenten, waterschappen en soms het Rijk.

HOOFDSTUK 2

Opzet van het onderzoek

Dit hoofdstuk bevat de vraagstelling, onderzoeksvragen en afbakening van het onderzoek. Daarnaast worden de gevolgde werkwijze en het beoordelingskader beschreven.

2.1 Vraagstelling en onderzoeksvragen

De vraagstelling van het onderzoek luidt:

Heeft de provincie door het opnemen van een meldingsvoorschrift voor vermindering of stopzetting van de grondwateronttrekking in de vergunning het risico op grondwateroverlast beperkt?

In dit rapport wordt met *meldingsvoorschrift* bedoeld: een voorschrift in de vergunning met een meldingstermijn voorafgaand aan een vermindering of stopzetting van een grondwateronttrekking, zoals omschreven in de Grondwaterwet.²

De vraagstelling is uitgewerkt in vier onderzoeksvragen:

1. Wat is het aantal lopende vergunningen voor grondwateronttrekkingen van meer dan 0,5 miljoen m³ in de provincie? Hoe groot zijn deze grondwateronttrekkingen en waarvoor worden zij gebruikt?
2. Is in de vergunningen een meldingsvoorschrift voor vermindering of stopzetting van de onttrekking opgenomen?
3. Welk beleid heeft de provincie met betrekking tot het opnemen van het meldingsvoorschrift in de vergunningen voor grondwateronttrekkingen?
4. Wat kan de impact van de vermindering of stopzetting van grote grondwateronttrekkingen zijn?

2.2 Afbakening

Het onderzoek van de Rekenkamer bestaat uit een inventarisatie van de aanwezigheid van een meldingsvoorschrift in alle begin juli 2007 lopende vergunningen voor grote onttrekkingen (minimaal 0,5 miljoen m³ per jaar). Verder heeft de Rekenkamer gekeken naar het provinciaal beleid omtrent het opnemen van een meldingsvoorschrift in de vergunningen.

Tot het onderzoek behoren niet:

- vergunningen voor onttrekkingen van minder dan 0,5 miljoen m³ per jaar.
- de maatregelen die de provincie daadwerkelijk neemt als een grote vergunninghouder aankondigt de grondwateronttrekking sterk te verminderen of stop te zetten.
- handhaving door de provincie van naleving van de vergunningen, zoals het toezicht op de daadwerkelijke omvang van de onttrekking.
- tijdelijke onttrekkingen: het is immers bekend binnen welke termijn de onttrekking weer wordt stopgezet.
- andere maatregelen dan een meldingsvoorschrift.

² Art. 14 lid 2 van de Grondwaterwet.

Vergunningen voor koude-warmte opslag (KWO) behoren formeel ook niet tot het onderzoek. De onttrekking en de infiltratie van grondwater zijn bij KWO nagenoeg gelijk in omvang, zodat er bij beëindiging van de KWO geen kans is op stijging van de grondwaterstand en de eventuele overlast die dat veroorzaakt. Wel kan stopzetting van een KWO van invloed zijn op de grondwaterkwaliteit. De Rekenkamer heeft daarom als aanvulling op het onderzoek kort gekeken naar het bestaan van een meldingsvoorschrift in de vergunningen voor KWO.

2.3 Gevolgde werkwijze

De Rekenkamer heeft een inventarisatie gemaakt van de vergunningen voor grondwateronttrekkingen groter dan 0,5 miljoen m³ per jaar. De vergunningen zijn onderzocht op de aanwezigheid van een meldingsvoorschrift voor stopzetting of vermindering van de onttrekking van grondwater. De Rekenkamer heeft daarvoor op locatie een deel van de dossiers ingezien en korte, aanvullende interviews gehouden met medewerkers van de provincie.

Ondanks het feit dat KWO niet tot het eigenlijke onderzoek behoort, heeft de Rekenkamer in vijf dossiers ook bekeken of de provincie in de vergunningen voor koude – warmte opslag een meldingsvoorschrift voor beëindiging heeft opgenomen. Dit vormt een nuttige aanvulling op de bevindingen van het onderzoek.

De Rekenkamer heeft verder onderzocht of de provincie het meldingsvoorschrift bij vergunningen in haar beleid heeft opgenomen. Ten behoeve daarvan zijn het Waterhuishoudingsplan 2005-2010 en het concept Grondwaterplan 2008-2013 doorgenomen.

Bij één casus zijn de mogelijke gevolgen van een stopzetting van de grondwateronttrekking onderzocht. In Utrecht is gekozen voor een eventuele stopzetting van de drinkwaterwinning de Hooge Boom te Kamerik. Voor deze gevalstudie heeft de Rekenkamer gebruik gemaakt van ondersteuning door ingenieurs- en adviesbureau DHV. Dit bureau heeft aan de hand van onderzoeksrapporten en kaarten de risico's van een eventuele stopzetting van de drinkwaterwinning de Hooge Boom in beeld gebracht.

2.4 Beoordelingskader

Relevante wet- en regelgeving

De Grondwaterwet van 1981³ bevat de regels, taken en bevoegdheden voor het grondwaterbeheer en grondwateronttrekkingen. In de Grondwaterwet is opgenomen dat het verboden is grondwater te onttrekken of te infiltreren zonder een vergunning⁴ van GS (art. 14 lid 1). Als GS een vergunning verlenen, kunnen ze er voorschriften aan verbinden. Door wijziging van de Grondwaterwet is het sinds 1 juli 1995 mogelijk in de vergunning een voorschrift op te nemen om beëindiging of vermindering van het onttrekken of infiltreren vooraf te melden (art. 14 lid 2). GS zijn bevoegd dit voorschrift ook in lopende vergunningen op te nemen (art. 23).

Het is de bedoeling dat de Grondwaterwet op termijn opgaat in de nieuwe Waterwet, samen met een aantal andere wetten, zoals de wet op de Waterhuishouding en de wet Verontreiniging Oppervlaktewateren. De Waterwet ligt op dit moment voor behandeling in de Tweede Kamer. De verwachting is dat de Waterwet niet voor 1 januari 2009 in werking zal treden.⁵

³ Officiële naam: wet van 22 mei 1981, houdende regelen inzake het onttrekken van grondwater en het kunstmatig infiltreren van water in de bodem.

⁴ PS kunnen in een verordening uitzonderingen op de vergunningplicht aanwijzen.

⁵ www.helpdeskwater.nl

In het wetsvoorstel wordt de bevoegdheid van GS om voor onttrekkingen of infiltraties een vergunning te verlenen, ingeperkt. GS blijven verantwoordelijk voor vergunningen voor drinkwatervoorziening, koude-warmte opslag en grote industriële onttrekkingen (> 0,5 miljoen m³ per jaar). Voor de overige onttrekkingen worden de waterschappen het bevoegd gezag.

Rekenkameroordeel

In tabel 1 geeft de Rekenkamer aan op welke wijze de onderzoeksvragen worden beantwoord.

Tabel 1: Beantwoording onderzoeksvragen

Onderzoeksvraag	Wijze van beantwoording
1. Wat is het aantal lopende vergunningen voor grondwateronttrekkingen van meer dan 0,5 miljoen m ³ in de provincie? Hoe groot zijn deze onttrekkingen en waarvoor worden zij gebruikt?	Beschrijving van het aantal vergunningen voor grondwateronttrekkingen, hun doel en de omvang van de onttrekkingen (paragraaf 3.1)
2. Is in de vergunningen een meldingsvoorschrift voor vermindering of stopzetting van de onttrekking opgenomen?	Inventarisatie van het aantal vergunningen met een meldingsvoorschrift en inventarisatie van de termijnen die aan deze meldingsvoorschrift gekoppeld zijn (paragraaf 3.2)
3. Welk beleid heeft de provincie met betrekking tot het opnemen van het meldingsvoorschrift in de vergunningen voor grondwateronttrekkingen?	Beschrijving van het beleid van de provincie over de invoering van het meldingsvoorschrift (paragraaf 3.3)
4. Wat kan de impact van de vermindering of stopzetting van grote grondwateronttrekkingen zijn?	Beschrijving van de soort en de ligging van de onttrekkingen in de provincie en de casus de Hooge Boom (paragraaf 3.1 en 3.4)

Aan de hand van deze antwoorden komt de Rekenkamer tot een oordeel over de huidige risico's die de provincie kan lopen bij de vergunningverlening voor grote grondwateronttrekkingen. Als de provincie geen meldingsvoorschrift heeft ingevoerd is het risico aanwezig dat bij een plotselinge stopzetting grondwateroverlast optreedt. Als de provincie wel een meldingsvoorschrift (in)voert, dat een vergunninghouder verplicht stopzetting of aanzienlijke vermindering van de onttrekking tijdig bij de provincie aan te kondigen, hebben de betrokken partijen de tijd maatregelen te nemen waarmee het risico op overlast wordt beperkt.

HOOFDSTUK 3

Grondwateronttrekkingen en meldingsvoorschrift

Dit hoofdstuk start met een beschrijving van de relatie tussen stopzetting van grondwateronttrekkingen en het ontstaan van grondwateroverlast. Daarna volgt een inventarisatie van het meldingsvoorschrift in de vergunningen voor grote grondwateronttrekkingen, het beleid van de provincie ten aanzien van het meldingsvoorschrift en een beschrijving van de casus de Hooge Boom. Het hoofdstuk sluit af met de conclusie van dit onderzoek en de aanbeveling van de Rekenkamer.

3.1 Grondwateronttrekkingen

Bodemstructuur, ruimtegebruik en grondwateroverlast

Stopzetting of sterke vermindering van een grondwateronttrekking kan wateroverlast opleveren. Of daadwerkelijk overlast optreedt, is afhankelijk van de volgende factoren:

- omvang grondwaterstijging
 - omvang winning
 - bodemstructuur
 - afstand tot de winning
- bestaande grondwaterstand
- ontwateringsmogelijkheden nabij maaiveld
- ruimtegebruik

Allereerst wordt de grondwaterstijging bepaald door de omvang van de winning. Hoe groter de winning, hoe groter de hoeveelheid water die na stopzetting in de bodem blijft en hoe groter het effect op de grondwaterstand. Verder speelt de bodemstructuur in de regio een rol bij de eventuele grondwaterstijging. Als een winning zich onder een dikke laag slecht doorlatende klei bevindt die zich uitstrekt over een groot gebied, is de kans op verhoging van de grondwaterstand nabij maaiveld kleiner dan zonder slecht doorlatende kleilaag. Wordt in de bovenste zandlaag water gewonnen en is boven deze laag geen laag met slecht doorlatend materiaal aanwezig, dan zal de verhoging van de grondwaterstand nabij maaiveld groot zijn. Een laatste factor met betrekking tot grondwaterstijging, is de afstand tot de winning. Het effect op de grondwaterstand zal kleiner zijn naarmate de afstand tot de winning groter is.

Ook de bestaande grondwaterstand is van belang. Wanneer de grondwaterstand dicht onder de oppervlakte zit, dan zal een stijging van een paar centimeter al tot overlast kunnen leiden. Staat het grondwater enige meters onder het maaiveld, dan hoeft zelfs een stijging van een meter geen merkbare gevolgen te hebben.

Uitgebreide ontwateringsmogelijkheden nabij maaiveld zijn ook belangrijk om overlast te beperken. Het effect van grondwaterstijgingen wordt gedempt als ontwateringsmogelijkheden zoals beken, sloten en drainage aanwezig zijn.

De omvang van de overlast hangt ook samen met het ruimtegebruik. In bebouwd gebied wordt in het algemeen als norm voor overlast gehanteerd: het frequent overschrijden van de grondwaterstand van 70 cm onder de

oppervlakte. Gevolgen kunnen dan bijvoorbeeld vochtklachten in woningen, water in kruipruimten of – in extreme gevallen – onderlopen van straten en vloeren zijn. De financiële schade, die hiermee gepaard gaat, kan aanzienlijk zijn. Voor landbouwgebieden, bossen en natuur is de impact kleiner. Hoewel ook in deze gebieden schade kan optreden, is het veelal eenvoudiger voorzorgsmaatregelen te nemen dan in dichtbebouwde gebieden.

De bodemstructuur van Utrecht

De samenstelling van de bodem in Utrecht is zeer gevarieerd. Er zijn grofweg drie gebieden te onderscheiden, namelijk de Utrechtse Heuvelrug, het Rivierengebied en het Poldergebied. De Utrechtse Heuvelrug bestaat uit zandgronden. Het Rivierengebied in het zuidwesten van de provincie bestaat uit rivierklei. In het Poldergebied aan de westkant wordt de bodem gevormd door veen en zeeklei.

Het grondwatersysteem in de provincie Utrecht wordt gevoed door regenwater dat op de Heuvelrug en de Veluwe in de bodem dringt. In het zuiden en westen van de provincie wordt ook water aangevoerd (en afgevoerd) door de Rijn/Lek en in mindere mate de Vecht. Het grondwater bevindt zich in meerdere⁶ zandlagen, die van elkaar gescheiden worden door slecht waterdoorlatende lagen. Slechts op enkele plekken staan de zandlagen met elkaar in verbinding.⁷

Grote permanente grondwateronttrekkingen dienen twee verschillende doeleinden: drinkwater en industrie. In Utrecht wordt ten behoeve van de drinkwatervoorziening de grootste hoeveelheid grondwater onttrokken. Onttrekkingen voor industriële doeleinden, bijvoorbeeld het gebruik van grondwater in het productieproces, zijn meestal kleiner. De Rekenkamer beschouwt ook onttrekkingen voor agrarische doeleinden als industriële onttrekkingen.

Bevinding bij onderzoeksvraag 1:

De provincie Utrecht heeft 31 vergunningen voor grondwateronttrekkingen voor in totaal 105,2 miljoen m³ verleend: 25 vergunningen ten behoeve van de drinkwatervoorziening en 6 industriële onttrekkingen. Een klein deel van de vergunninghouders mag ook water in de bodem infiltreren.

Toelichting

In figuur 1 zijn deze vergunningen in vijf klassen afgebeeld, ingedeeld naar de maximale toegestane grondwateronttrekking per jaar. Voor de drinkwatervoorziening zijn 25 vergunningen verleend voor een totale onttrekking van 100,3 miljoen m³ per jaar en een totale infiltratie van 10 miljoen m³ per jaar.⁸ Drinkwaterbedrijf Vitens is vergunninghouder van 22 van de 25 locaties.⁹ Zes vergunningen voor in totaal 4,9 miljoen m³ zijn verleend aan industriële bedrijven.

De genoemde hoeveelheden worden niet geheel benut. Gemiddeld werd jaarlijks ongeveer 75 miljoen m³ onttrokken¹⁰. Een minimale hoeveelheid water (maximaal 0,1 miljoen m³) werd ook weer geïnfiltreerd.

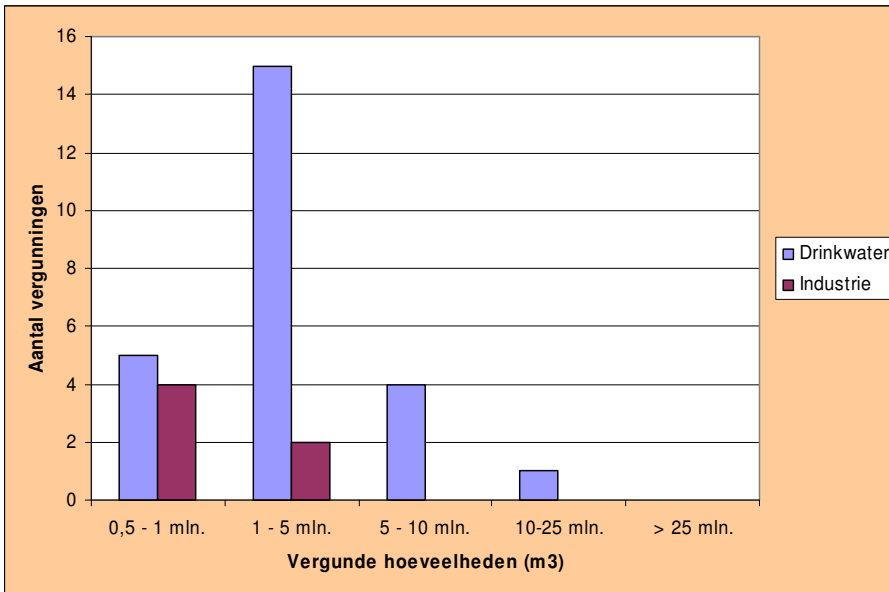
⁶ Ambtelijk wederhoor, 17 oktober 2007.

⁷ Grondwaterplan 2008-2013 deel 2, pag. 91-93.

⁸ Ambtelijk wederhoor, 17 oktober 2007.

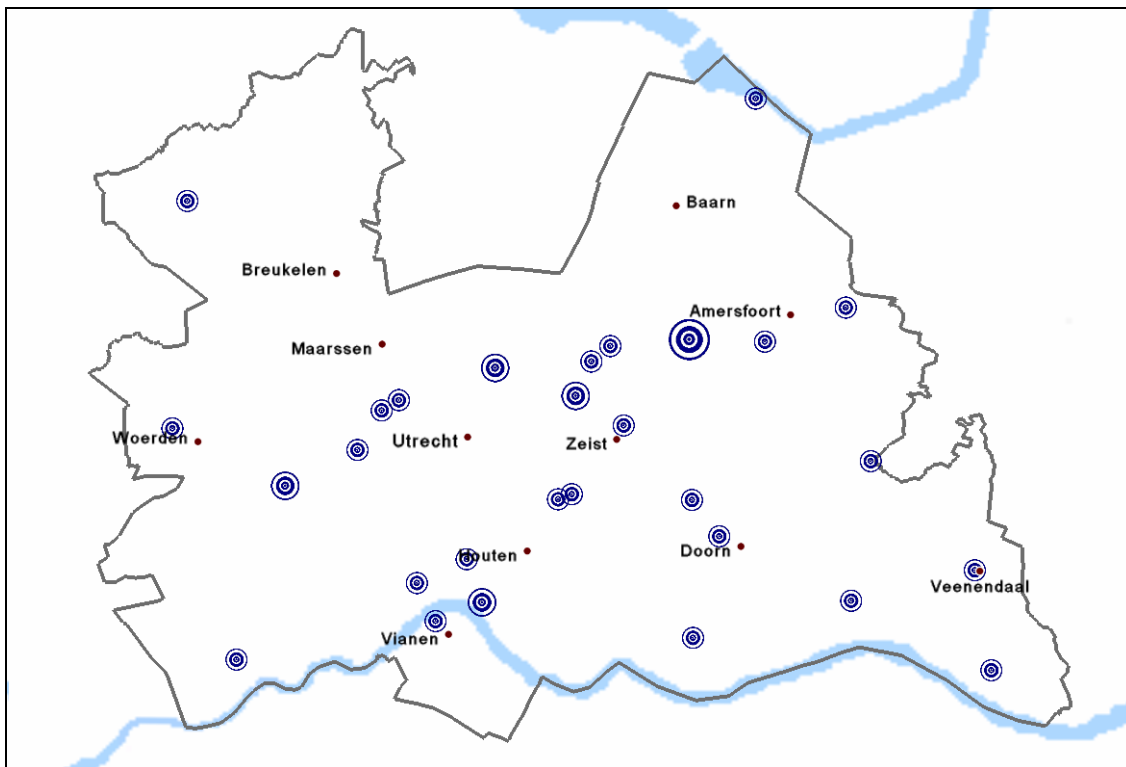
⁹ Oasen en bronwaterbedrijf Doorn houden de andere vergunningen.

¹⁰ Ambtelijk wederhoor, 17 oktober 2007.

Figuur 1: Vergunningen voor grote grondwateronttrekkingen in Utrecht

De locaties van de onttrekkingen zijn weergegeven in figuur 2. De cirkels geven de maximaal vergunde jaaronttrekking weer, waarbij geldt dat hoe groter de cirkel, des te groter de onttrekking. De onttrekkingen zijn over het gehele gebied van de provincie Utrecht verdeeld, met een grotere dichtheid in de Utrechtse Heuvelrug. Daar is ook de grootste drinkwateronttrekking te vinden, bij Soestduinen. In het rivierengebied bij Vianen en ten westen van de stad Utrecht liggen ook enkele drinkwateronttrekkingen dicht bij elkaar.

Figuur 2: Grondwateronttrekkingen > 0,5 miljoen m³ in Utrecht in 2007

Bevinding bij onderzoeksvraag 4:

Er zijn risico's in de provincie Utrecht, maar op dit moment zijn die klein. Weliswaar vindt een deel van de onttrekkingen nabij stedelijke gebieden plaats, maar de meeste grondwateronttrekkingen worden door drinkwaterbedrijven verricht. Er zijn geen zeer grote industriële onttrekkingen. Door verdere verstedelijking of door nieuwe vergunningen voor onttrekkingen kunnen risico's op wateroverlast veranderen.

Toelichting

In verstedelijkte gebieden zal grondwateroverlast doorgaans tot grotere financiële schade leiden. Maatregelen ter voorkoming van de overlast zijn hier vaak moeilijker en slechts tegen hoge kosten te realiseren. Omdat Utrecht een vrij dichtbevolkte provincie is, kan stopzetting van bepaalde onttrekkingen risico's op grondwateroverlast geven. Het zal dan in eerste instantie gaan om zeer grote en ondiepe winningen nabij de grote steden Utrecht en Amersfoort. Een voorbeeld is verder de grondwaterwinning in de buurt van Woerden (zie paragraaf 3.4).

Veel vergunningen lopen al tientallen jaren. Maar ook de afgelopen paar jaar heeft de provincie enkele nieuwe vergunningen voor grote grondwateronttrekkingen verleend. In de toekomst kan de situatie verder veranderen, bijvoorbeeld door verdergaande verstedelijking of doordat nieuwe vergunningen voor onttrekkingen worden verleend.

Drinkwaterbedrijven

De gezamenlijke drinkwaterbedrijven in Nederland zijn verantwoordelijk voor betrouwbaar drinkwater uit de kraan. Grondwater voorziet in ongeveer tweederde van de totale drinkwaterbehoefte. De drinkwaterbedrijven zijn van mening dat het stopzetten of sterk verminderen van een onttrekking rechtmatig is. Omdat ze echter zorgvuldig willen handelen, hebben ze onderling een gedragscode afgesproken¹¹. Deze gedragscode houdt in dat ze een meldingstermijn hanteren om de betrokken partijen de gelegenheid te geven voorzorgsmaatregelen tegen mogelijke overlast te nemen. Verder dragen waterbedrijven bij aan een onderzoek dat voorafgaand aan de daadwerkelijke beëindiging (of reductie) de eventuele schade in kaart brengt. Industriële bedrijven hebben geen gedragscode.

Verantwoordelijkheid bij schade

Op dit moment is niet wettelijk geregeld wie verantwoordelijk is voor het nemen van maatregelen tegen grondwateroverlast, veroorzaakt door het stopzetten of verminderen van een grondwateronttrekking. De verantwoordelijkheid voor het nemen van maatregelen en het dragen van de bijbehorende kosten moet per geval bepaald worden.

¹¹ *Position paper grondwateroverlast*, Vereniging van waterbedrijven in Nederland (Vewin), 13 december 2002.

3.2 Meldingsvoorschrift in vergunningen voor grondwateronttrekkingen

Bevinding bij onderzoeksvraag 2:

De Utrechtse vergunningen voor grondwateronttrekking bevatten geen meldingsvoorschrift. Wel bevat één recente ontwerpvergunning (wijziging van een bestaande vergunning) een voorschrift die verplicht om beëindiging zes maanden van te voren te melden. Dit voorschrift geldt niet voor een sterke vermindering van de onttrekking.

Toelichting

De Rekenkamer heeft de 31 vergunningen voor permanente grondwateronttrekkingen van meer dan 0,5 miljoen m³ onderzocht. De bevindingen zijn weergegeven in tabel 2.

Tabel 2: Meldingsvoorschrift in vergunningen

	Drinkwater	Industrie	Totaal
Totaal aantal vergunningen	25	6	31
Meldingsvoorschrift beëindiging of vermindering	0	0	0

De provincie Utrecht heeft een meldingsvoorschrift zoals bedoeld in dit onderzoek, namelijk een melding voorafgaand aan de beëindiging of sterke vermindering van de onttrekking, niet in de vergunningen opgenomen. De provincie heeft in één *ontwerp*vergunning (opgesteld 22 juni 2007) in de voorschriften een meldingstermijn van zes maanden voor beëindiging van de onttrekking opgenomen.

Kader: Koude-warmte opslag

De Rekenkamer heeft via een kleine steekproef de aanwezigheid van een meldingsvoorschrift in vergunningen voor koude-warmte opslag (KWO) onderzocht. Bij KWO wordt koud water in de zomer onttrokken en gebruikt voor koeling. Het daardoor opgewarmde water wordt in de grond geïnfiltreerd en in de winter gebruikt voor verwarming.

Bij KWO is de netto grondwateronttrekking in essentie nihil, omdat het grondwater dat wordt onttrokken, na gebruik geïnfiltreerd wordt in de grond. Het risico bij stopzetten van een KWO ligt dan ook niet in een teveel of tekort aan grondwater, maar in de invloed op de kwaliteit van de bodem en het grondwater. Omdat het onderzoek van de Rekenkamer zich concentreert op de risico's op wateroverlast door stopzetting van grondwateronttrekkingen, maken de vergunningen voor KWO geen onderdeel uit van het onderzoek.

Desalniettemin heeft de Rekenkamer via een steekproef een indicatie willen krijgen of de provincie Utrecht een meldingsvoorschrift in de vergunningen voor KWO heeft opgenomen. Uit de steekproef is gebleken dat in recente vergunningen, in ieder geval vanaf 2005, een verplichting voor de vergunninghouder is opgenomen beëindiging van de onttrekking tenminste een maand van tevoren te melden. De vergunninghouder moet verder na de beëindiging een analyse van de chemische samenstelling van het grondwater en de bodemtemperatuur naar de provincie opsturen.

3.3 Provinciaal beleid grondwatervergunningen

Bevinding bij onderzoeksvraag 3:

De provincie heeft het voornemen voor het invoeren van een meldingsvoorschrift in nieuwe en bestaande vergunningen ($> 0,5$ miljoen m^3)¹² voor grondwateronttrekking, opgenomen in het concept Grondwaterplan 2008-2013. De invoering van het meldingsvoorschrift zal gefaseerd plaatsvinden in de periode 2008-2013. Het is de bedoeling het nieuwe Grondwaterplan in februari 2008¹³ door PS te laten vaststellen.

Toelichting

In het Waterhuishoudingsplan 2005-2010 van de provincie Utrecht zijn de hoofdlijnen van het grondwaterbeleid uitgezet. In het Waterhuishoudingsplan is aangegeven dat de uitgangspunten voor het beheer van grondwateronttrekkingen in een apart grondwaterplan zijn uitgewerkt.

Het Grondwaterplan 2008-2013 is in concept gereed en heeft in de zomer van 2007 ter inzage gelegen. De vaststelling van het Grondwaterplan door PS is gepland in februari 2008.¹⁴

De provincie Utrecht beschouwt vergunningverlening als een manier om grondwateronttrekkingen te reguleren. Bij de vergunningverlening kent zij een groter belang toe aan hoogwaardig grondwatergebruik dan aan middelwaardig en laagwaardig grondwatergebruik. Drinkwaterwinning wordt gezien als een vorm van hoogwaardig gebruik van grondwater, waarvoor een vergunning verleend kan worden, mits andere belangen niet onevenredig worden geschaad. Industriële ontbrekkingen, die worden beschouwd als laagwaardig gebruik, zijn sinds de jaren zeventig afgenomen van 25 miljoen tot circa 3 miljoen m^3 .¹⁵

In deel 2 van het Grondwaterplan onderkent de provincie dat stopzetting of vermindering van grote grondwateronttrekkingen grote gevolgen kunnen hebben voor de grondwatersituatie in de omgeving. Daarom wordt het beleid bij nieuwe vergunningen een meldingsvoorschrift voor stopzetting of vermindering van de onttrekking en een onderzoeksplicht bij stopzetting op te nemen. De meldingstermijn is afhankelijk van de specifieke situatie bij de onttrekking en kan dus per vergunning verschillen. Bestaande ontbrekkingen ($> 0,5$ miljoen m^3)¹⁶ worden op termijn via een actualisatie van dezelfde voorschriften voorzien. Daarnaast heeft de provincie zich voorgenomen in beeld te brengen wat de effecten van grote ontbrekkingen zijn, zodat bij nieuwe ruimtelijke plannen rekening kan worden gehouden met stopzetting van deze ontbrekkingen. De invoering van het meldingsvoorschrift en het in kaart brengen van de effecten zal gefaseerd plaatsvinden in de planperiode 2008-2013.¹⁷

¹² Aangepast na bestuurlijk wederhoor, 6 december 2007.

¹³ Aangepast na bestuurlijk wederhoor, 6 december 2007.

¹⁴ Aangepast na bestuurlijk wederhoor, 6 december 2007.

¹⁵ Grondwaterplan deel 1, pag. 13-14 (concept 11 april 2007).

¹⁶ Aangepast na bestuurlijk wederhoor, 6 december 2007.

¹⁷ Aangepast na bestuurlijk wederhoor, 6 december 2007.

3.4 Gevalstudie: Stopzetting winning de Hooge Boom in Kamerik

Inleiding

De Rekenkamer heeft één casus onderzocht op de gevolgen van een eventuele vermindering of stopzetting van de grondwateronttrekking. Doel van de casusbeschrijving is inzicht te bieden in de omvang van de grondwateroverlast die daardoor kan optreden. Bij het selecteren van de casus is voorrang gegeven aan grondwateronttrekkingen waar beëindiging leidt tot relatief grote effecten.

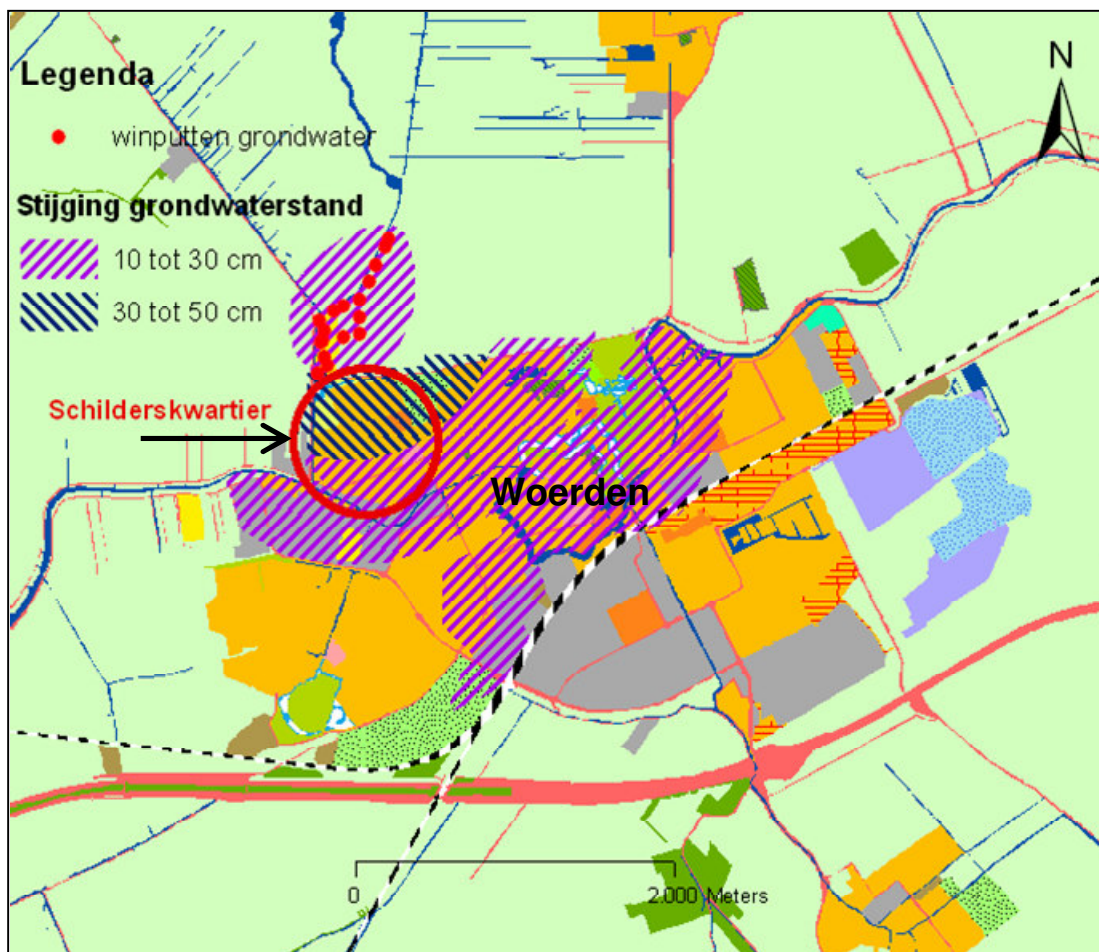
In de provincie Utrecht is de drinkwaterwinning de Hooge Boom in Kamerik (bij Woerden) van drinkwaterbedrijf Oasen geselecteerd. Bij stopzetting van deze onttrekking wordt een relatief groot hydrologisch effect nabij maaiveld verwacht. Daarnaast is bij deze casus een uitgebreid onderzoek beschikbaar op basis waarvan een goede inschatting kan worden gemaakt van de gevolgen van stopzetting van de onttrekking.¹⁸ De verzameling en analyse van de informatie is verricht door ingenieurs- en adviesbureau DHV ten behoeve van de Rekenkamer. Deze paragraaf is een samenvatting van de bevindingen van DHV.¹⁹

Algemene beschrijving van de onttrekking

Pompstation de Hooge Boom ligt in een veenweidegebied, op korte afstand van de bebouwde kom van Woerden. Oasen mag jaarlijks maximaal 3 miljoen m³ grondwater ten behoeve van de drinkwatervoorziening onttrekken uit een aantal putten tussen Woerden en Kamerik. De winning vindt plaats sinds 1931. Vanaf 1996 wordt jaarlijks tussen de 2.5 en 3.0 miljoen m³ onttrokken uit een relatief ondiepe waterhoudende laag (-15 tot -40 meter NAP).

¹⁸ Dit onderzoek gaat uit van wat hogere onttrekkingshoeveelheden dan de laatste jaren gebruikelijk is. De weergegeven effecten kunnen iets zijn overschat.

¹⁹ Casus stopzetten winning De Hooge Boom te Kamerik, DHV 2007.

Figuur 3: De verhoging van de grondwaterstand nabij maaiveld (zonder maatregelen) na het stopzetten van de winning van pompstation De Hooge Boom op basis van een globale berekening; met de CBS Grondgebruikkaart als achtergrond.²⁰

Bevinding bij onderzoeksvraag 4:

Bij eventuele stopzetting van de drinkwaterwinning De Hooge Boom is de verwachting dat een aanzienlijk deel van Woerden te maken krijgt met grondwateroverlast. Het grondwater staat hier doorgaans relatief dicht onder maaiveld, zodat een relatief kleine stijging van het grondwaterpeil al gevolgen heeft. De kosten voor het nemen van voorzorgsmaatregelen bedragen volgens een voorzichtige schatting € 0,5 - € 1 miljoen. Het landbouwgebied in de directe omgeving van de onttrekking krijgt te maken met vermindering van opbrengst van 15 – 25%.

Toelichting

Als de grondwaterwinning op pompstation De Hooge Boom zou worden gestopt, stijgt de grondwaterstand zonder maatregelen significant (meer dan 10 cm) in een gebied met een oppervlakte van ongeveer 415 ha. De maximale verhoging van de grondwaterstand bedraagt circa 50 cm en treedt op in het Schilderskwartier, een wijk in het noordwesten van Woerden. In andere delen van Woerden en direct rondom de winning kan de grondwaterstand met 10 tot 30 cm stijgen.

²⁰ Casus stopzetten winning De Hooge Boom te Kamerik, DHV 2007.

Binnen het gebied waar de grondwaterstand met meer dan 10 cm wordt verhoogd indien de winning van De Hooge Boom wordt gestopt, wordt de grond voor de volgende functies gebruikt:

- wonen (ongeveer 213 ha)
- landbouw (ongeveer 62 ha)
- werken (ongeveer 56 ha)
- recreatie (ongeveer 39 ha)

Woerden is gebouwd op de oeverwallen van de Oude Rijn en op de aangrenzende veenweidegebieden. De grondwaterstand bevindt zich hier nergens op een grote diepte (meer dan 2 m). Als de hiervoor genoemde verhogingen van de grondwaterstand optreden is het zeer waarschijnlijk dat in een deel van het gebied daadwerkelijk grondwateroverlast op zal treden. In ieder geval in het noordelijk deel van het Schilderskwartier, en mogelijk ook op andere plaatsen.

Ook het landbouwgebied nabij de winning (grasland) zal waarschijnlijk schade lijden van de stijging van de grondwaterstand. Er kan opbrengstvermindering optreden van ongeveer 15-25% in een gebied van maximaal 60 ha.

Compenserende maatregelen

Als de grondwateronttrekking de Hooge Boom zou worden gestopt of verminderd, is het naar verwachting noodzakelijk om compenserende maatregelen te treffen. Wanneer de omvang beperkt blijft, kan worden volstaan met kleinschalige maatregelen bij enkele woningen of gebouwen.

Mogelijk is in de huidige situatie al sprake is van wateroverlast in woonwijken, vanwege de relatief hoge grondwaterstanden. In dat geval wordt het treffen van grootschaliger maatregelen op wijkniveau wellicht noodzakelijk. Maatregelen kunnen wellicht genomen worden tijdens onderhoudswerkzaamheden aan de riolering of gelijktijdig met maatregelen die periodiek nodig zijn in verband met de bodemdaling in het gebied.

De volgende maatregelen kunnen worden genomen om de grondwateroverlast tegen te gaan:

- de onttrekking op eigen kosten voortzetten;
- horizontale drainage;
- het verlagen van het oppervlaktewaterpeil;
- ophogen van de oppervlakte;
- de eigenaar van een woning kan wateroverlast in de vorm van water in de kruipruimte tegengaan door bijvoorbeeld het plaatsen van een pomp of het aanleggen van drainage op het eigen terrein.

De kosten voor het nemen van compenserende maatregelen bij stopzetting van de grondwateronttrekking de Hooge Boom zijn op basis van een zeer ruwe schatting berekend op € 0,5 - € 1 miljoen. Als in de huidige situatie al sprake is van wateroverlast, dan mogen deze kosten niet volledig aan het stoppen van de winning worden toegeschreven. Daarnaast zijn er kosten voor beheer, onderhoud en herhaling van deze maatregelen. Of deze kosten substantieel zijn, is afhankelijk van de aard en levensduur van de maatregelen.

In het algemeen is niet wettelijk geregeld dat één partij verantwoordelijk is voor het nemen van maatregelen tegen grondwateroverlast. De verantwoordelijkheid voor de eventueel te nemen maatregelen en de bijbehorende kosten moet daarom per geval bepaald worden.

3.5 Conclusie en aanbeveling

De bevindingen in de voorgaande paragrafen leiden tot de volgende conclusie:

Conclusie:

In de vergunningen is nog geen meldingsvoorschrift bij vermindering of stopzetting van de grondwateronttrekking opgenomen. In het concept Grondwaterplan 2008-2013 van de provincie Utrecht staat wel het voornemen de huidige en nieuwe vergunningen voor grondwateronttrekkingen (>0,5 miljoen m³)²¹ van een meldingsvoorschrift te voorzien, zodat betrokken partijen – waaronder de provincie – de tijd krijgen om compenserende maatregelen te treffen. Dit voornemen moet in fasen gerealiseerd worden in de planperiode 2008-2013, maar is verder niet geconcretiseerd.²² Er bestaan risico's op overlast bij stopzetting van onttrekkingen, maar die zijn op dit moment klein. Door verdere verstedelijking of door nieuwe vergunningen voor onttrekkingen kunnen risico's op wateroverlast veranderen.

Toelichting bij de conclusie

De vergunningen voor grondwateronttrekkingen bevatten nog geen meldingsvoorschrift. Het meldingsvoorschrift is als beleidsvoornemen in het concept Grondwaterplan 2008-2013 opgenomen. De vaststelling van dit plan door PS is voorzien in februari 2008.²³ Zodra alle vergunningen dit voorschrift bevatten, hebben de betrokken partijen de garantie dat er voldoende tijd is om maatregelen te nemen om eventuele wateroverlast te voorkomen, indien een vergunninghouder zou besluiten een ontbrekking te stoppen of te verminderen. Er bestaan risico's op wateroverlast bij ontbrekkingen nabij stedelijke gebieden, zoals ook blijkt uit de casus De Hooge Boom te Kamerik. Omdat het hier echter gaat om winningen door drinkwaterbedrijven is het risico klein. Grote industriële ontbrekkingen heeft de provincie niet.

De Rekenkamer doet de volgende aanbeveling aan PS:

Aanbeveling:

Stel het beleid om alle vergunningen te voorzien van een meldingsvoorschrift vast en vraag GS hoe de planning is gefaseerd.²⁴

Toelichting

De Rekenkamer merkt op dat de conclusie en aanbeveling enigszins zijn gewijzigd naar aanleiding van de bestuurlijke reactie van GS. Doordat GS in hun reactie alsnog enkele correcties van feitelijke aard hebben aangebracht, heeft de Rekenkamer haar oorspronkelijke conclusie en aanbeveling niet kunnen baseren op een volledig juist feitencomplex. Voor de conclusie betreft dit het al dan niet bestaan van een planning voor de realisatie van het opnemen van een meldingsvoorschrift en dat dit alleen betrekking heeft op grondwateronttrekkingen van meer dan 0,5 miljoen m³. In relatie tot het inzicht waarover de Rekenkamer eerder beschikte luidde de aanbeveling in onze concept-Bestuurlijke Nota oorspronkelijk: 'Stel het beleid om alle vergunningen te voorzien van een meldingsvoorschrift vast en vraag GS hiervoor een planning te maken'.

²¹ Aangepast na bestuurlijk wederhoor, 6 december 2007.

²² Aangepast na bestuurlijk wederhoor, 6 december 2007.

²³ Aangepast na bestuurlijk wederhoor, 6 december 2007.

²⁴ Aangepast na bestuurlijk wederhoor, 6 december 2007.

Reactie Gedeputeerde Staten

Met belangstelling hebben wij uw Bestuurlijke Nota (BN) gelezen van de audit "meldingsvoorschriften bij vergunningen voor grondwateronttrekkingen provincie Utrecht". Wij danken de randstedelijke rekenkamer voor de zorgvuldige manier waarop het rapport tot stand is gekomen aan de hand van interviews en wederhoor. Graag willen wij gebruik maken van de mogelijkheid een bestuurlijke reactie te geven op de conclusies en aanbevelingen uit uw nota.

We constateren nog een paar feitelijke onjuistheden in het rapport. We verzoeken u om deze onjuistheden te corrigeren.

- Pag. 9, pag. 22 en pag. 26 BN: het concept Grondwaterplan vermeldt niet dat we alle vergunningen van een meldingsvoorschrift gaan voorzien maar de vergunningen vanaf 500.000 m³/jaar. In relatie hiermee vermeldt de BN op dezelfde pagina's: "Het is niet aangegeven wanneer dit voornemen gerealiseerd moet zijn". Dit is niet correct. Voor nieuwe vergunningen geldt realisatie vanaf het moment dat PS het Grondwaterplan hebben vastgesteld. De actualisatie voeren we gefaseerd uit gedurende de planperiode 2008 - 2013, op inschatting van risico.
- Pag. 22 en pag. 26 BN: de planning voor vaststelling van het Grondwaterplan door Provinciale Staten is februari 2008. Wij bieden het Grondwaterplan in november 2007 reeds aan aan PS.

Voorstel aanpassing aanbevelingen

Met het oog op de geconstateerde onjuistheden en de rolverdeling tussen provinciale en gedeputeerde staten verzoeken wij u de aanbeveling in beperkte mate aan te passen. Ons voorstel voor aanbeveling op pagina 6 en 20 luidt:

- *Stel het beleid vast om de vergunningen van meer dan 500.000 m³/jaar te voorzien van een meldingsvoorschrift, conform het concept Grondwaterplan (actie Provinciale Staten)*
- *Geef in de periode 2008 – 2013 uitvoering aan dit beleid (actie Gedeputeerde Staten).*

Nawoord Rekenkamer

De Rekenkamer heeft kennis genomen van de reactie van Gedeputeerde Staten (GS) en wil graag kort reageren.

Verloop wederhoorprocedure

De Rekenkamer wil allereerst een opmerking maken over de wederhoorprocedure. Het bestuurlijk wederhoor is bedoeld om GS de gelegenheid te geven tot een reactie op conclusies en aanbevelingen. Voor het corrigeren van feitelijke onjuistheden en onvolledigheden heeft in een eerder stadium een ambtelijk wederhoor plaatsgevonden. Op de onderdelen waarop GS feitelijke opmerkingen maken, is in het ambtelijk wederhoor niet gereageerd. De Rekenkamer heeft de opmerkingen van GS overigens wel verwerkt in het rapport en de conclusie en aanbeveling gepreciseerd (zie pag. 26).

Fasering opnemen meldingsvoorschrift in vergunningen

GS geven aan het opnemen van het meldingsvoorschrift in de vergunningen voor grondwateronttrekkingen gefaseerd in de periode 2008-2013 te willen uitvoeren. Dit is beschreven in het Grondwaterplan. De Rekenkamer wijst erop dat de provincie Zuid-Holland voor de actualisatie van een vergelijkbaar aantal vergunningen een periode van ongeveer anderhalf jaar heeft ingepland (2007 en eerste helft 2008). Wij achten het daarom wenselijk dat de fasering wordt omgezet in een concrete planning en een motivatie van het tijdsbeslag: wanneer binnen de periode 2008-2013 vindt de actualisatie van elk deel van de vergunningen plaats. PS kunnen zich dan uitspreken over de door GS gekozen aanpak.

BIJLAGE

Verantwoording

Geraadpleegde personen

- De heer D. Groters, afdeling Vergunningverlening, provincie Utrecht
- Mevrouw C. Marskamp, afdeling Vergunningverlening, provincie Utrecht
- Mevrouw M. van der Meer, afdeling Vergunningverlening, provincie Utrecht
- De heer G.J. Nijsten, afdeling Bodem en Water, provincie Utrecht

Bronnen

Algemeen

- Grondwaterwet
- Waterwet (ontwerp)
- Position paper Grondwateroverlast, VEWIN, december 2002
- www.helpdeskwater.nl

Utrecht

- Waterhuishoudingsplan 2005 – 2010 provincie Utrecht
- Grondwaterplan 2008 – 2013 provincie Utrecht (concept ontwerp 11 april 2007)
- Website provincie Utrecht
- Uittreksels uit register grondwateronttrekkingen Utrecht
- Diverse (ontwerp-)vergunningen
- Informatie uit ambtelijk wederhoor, 18 oktober 2007
- Informatie uit bestuurlijk wederhoor, 6 december 2007

Gevalstudie

- Casus stopzetten winning de Hooge Boom te Kamerik, ingenieurs- en adviesbureau DHV, opgesteld op verzoek van de Randstedelijke Rekenkamer, 2007

RANDSTEDELIJKE REKENKAMER

Randstedelijke Rekenkamer
Teleportboulevard 110
1043 EJ Amsterdam

020 – 58 18 585 TELEFOON

020 – 58 18 586 FAX

info@randstedelijke-rekenkamer.nl EMAIL

www.randstedelijke-rekenkamer.nl INTERNET

Amsterdam
December 2007

